

Mesto: Bratislava

Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**

Adresa: Košická - Chalúpkova

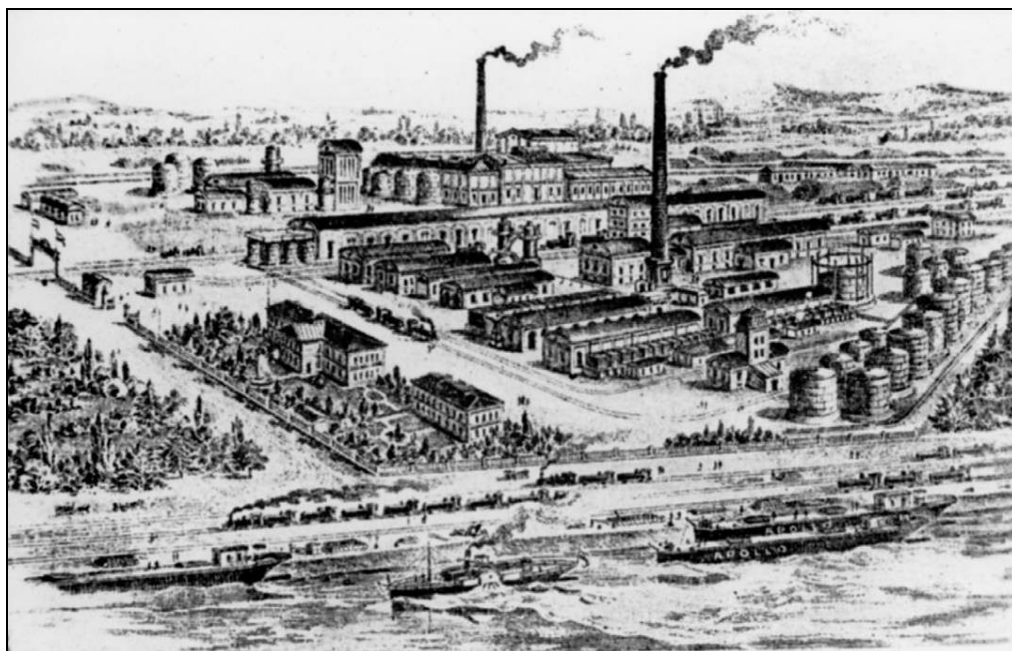
Adresa popisom: areál medzi Košickou, Chalúpkovou, Čulenovou ul.

Typ pamätihodnosti: zaniknutá

Názov pamätihodnosti: **býv. továreň Apollo**

Číslo v zozname MČ: zoznam nie je t.č. vypracovaný

Foto:

Popis:

Predchodcom dnešného Slovnaftu bola rafinéria minerálnych olejov Apollo (Apolka), ktorá vznikla v roku 1895. Vyrábali sa tu oleje pre autá a motory, lietadlové oleje, benzín, petrolej, parafín a asfalt. Ročne spracúvala 5000 vagónov surovej nafty. Firma sídlila na Čulenovej a Továrenskej ulici v priestoroch dnešného PRESSCENTRA, tesne pri dunajskom nábřeží v blízkosti železničnej trate a dunajského prístaviska. Mala takto zabezpečenú dopravu po železnici aj po Dunaji vlastnými cisternami a tankovými loďami. Výroba – spracovanie ropy v rafinérii – sa rozbehla v apríli 1896 približne so 150 robotníkmi. Dovážali sem kaukazskú ropu, ropu z Haliče, Rumunska a neskôr z Gbelov a Hodonína. V dunajskom prístave mala firma čerpacie stanice na prečerpávanie surovej nafty. Táto prečerpaná surová nafta a oleje sa pumpami

rozdávzali podzemným vedením do objemných okrúhlych cisterien, ktoré boli spojené rúrovými mostíkmi so strojmi, ktoré spracúvali naftu prvý raz (surovinu zbavovali nečistôt a vody). Odtiaľ išla do destilačných zariadení, kde sa teplom rozkladala na benzín, svietiplyn, mazací olej a asfalt. V ďalších zariadeniach sa oddeľoval parafín od oleja.

Na plánoch z rokov 1895 a 1904 – 1905 je komplex zachytený pod názvom *Petroleum Rafinerie* a nachádzal sa pri Dunaji a Zimnom prístave. Ešte lepšiu predstavu o vzhľade jednotlivých výrobných hál a administratívnych budov nám umožňuje kresba a plán továrenskej lokality Bratislavy pri Dunaji z roku 1923. Pred výrobným komplexom stáli v parkovej úprave dva jednoposchodové objekty – jedna väčšia honosnejšia budova bola administratívna – riaditeľská, v druhej boli byty pre zamestnancov Apolky. V rámci výrobného areálu boli dominantnými menšie či väčšie cisterny, nachádzala sa tu budova redukčnej destilácie, vákuovej destilácie, objekt s destilačným zariadením na minerálne oleje, čistiareň olejov, ale nachádzala sa tu aj vodáreň, sklad technických potrieb, farbiareň a sušiareň sudov, skladište, odkiaľ sa tovar nakladal na železnicu. Smerom k Bottovej ulici sa nachádzalo jednak destilačné zariadenie na surový benzín, ale aj továreň na parafín, ktorej súčasťou bola výrobná sviečok a sklad uhlia. Rafinéria mala svoj vlastný vagónový park (tvorilo ho 200 kotlových vagónov), vlastnú priemyselnú železnicu spojenú s novomestskou stanicou.

Účastinný kapitál spoločnosti sa z pôvodných dvoch miliónov korún rozrástol v roku 1917 na 7 miliónov, v roku 1919 na 19 miliónov a v roku 1944 na 41 miliónov korún. Väčšinu účastinného kapitálu ovládla v roku 1901 Haličsko-petrolejárska spoločnosť, v roku 1908 viedenské veľkobanky, ktoré v roku 1920 vystriedala francúzska spoločnosť. V medzivojnovom období vlastnil účastiny Apolky syndikát belgicko-francúzsko-švajčiarskych podnikateľov s prevahou belgického kapitálu. V rokoch existencie Slovenského štátu ovládla firmu Apollo I. G. Farbenindustrie, a to prostredníctvom svojho koncernového podniku Dynamit-Nobel. V albume fotografií bývalého podniku Apollo nájdeme zachytenú napríklad typickú čerpaciu stanicu benzínu, chemické laboratóriá, sklad sudov s benzínom, interiér výrobných hál, pohľad do modernej kotolne, ale aj na obytné objekty.

Ako sa uvádzalo v literatúre z roku 1928 *cieľom pohodlnejšieho zásobovania automobilov hnacou látkou postavené sú v každom väčšom meste Slovenska pouličné čerpadlá, ktoré dodávajú známy najlepší „Apollo-benzín“*.

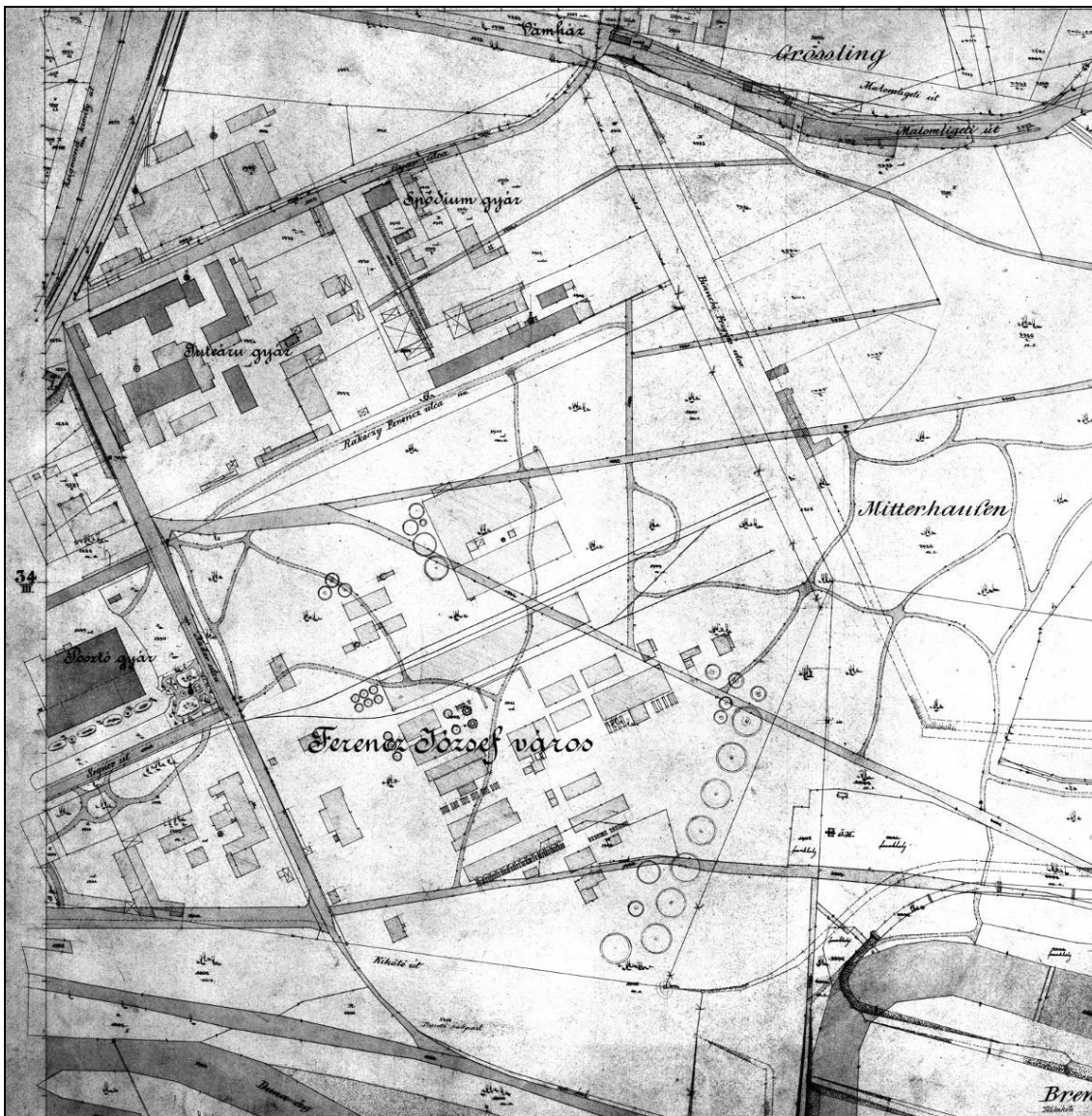
Z augusta 1928 roku sa zachovali údaje o výške hodinovej mzdy niektorých pracovníkov podniku, pre zaujímavosť ich uvediem: predáci mali hodinovú mzdu 4,34 – 4,94 korún, profesionáli 4,94, robotníci v oddelení parafínu 3,20 – 3,30, debnár 6,00, vyučený kurič 4,12 korún, nádenník do 18 rokov zarábala na hodinu 2,10, nádenník nad 22 rokov 3,06 a nádennička 2,00 koruny.

Anglo-americkým leteckým bombardovaním 16. júna 1944, počas ktorého zo 400 robotníkov zahynulo 76 osôb, bolo zničených asi 80 % podniku a závod bol vyradený z prevádzky. Podrobnejšie údaje o bombardovaní Apolky zachytáva rovnomenná publikácia, ktorú vydalo vydavateľstvo PT Albert Marenčin. Podnik utrpel aj tým, že ustupujúca nemecká armáda demontovala časť použiteľného strojového zariadenia. Po skončení druhej svetovej vojny bol postavený nový závod na spracovanie ropy, ktorý dostal názov Slovnaft (používať ho začal od 5. februára 1949). V novej lokalite tento podnik pôsobí doteraz.

Literatúra a pramene:

Viera Obuchová, Priemyselná Bratislava. Albert Marenčin vydavateľstvo PT. Bratislava, 2009, s.168-175

Spracovala: PhDr. Viera Obuchová, CSc., MÚOP
fotodokumentácia: repro – pozri literatúra
Dátum: august 2007

Priemyselná zóna medzi Košickou, Pribinovou a Čulenovou ul. na mape z konca 19.stor. (vpravo dole je Zimný prístav)

GKÚ Bratislava
Informatívna kópia z mapy
Vytvorené cez katastrálny portál

Okres: Bratislava I
Obec: BA-m.č. STARÉ MESTO
Katastrálne územie: Staré Mesto

